

Novi Jugoslaviji primanjkuje v njeni rekonstrukciji velikih strojev. Glasom nove trgovske pogodbe jih bo dobila iz Anglije kolikor mogoče. In z Češke. Z Ameriko vsled hladnih odnosa med njima nima še trgovske pogodbe. Gornje je "buldožer", ki utira novo pot po Muri.

Delitev sveta v dve sovražni si sili se bolj bolj poostruje

Anglija gradi novo "ravnotežje". — Ameriški komentarci prete z bacili, ki so hujši kot pa atomske bombe. — Moskva ne kloni

V angleškem parlamentu se zrcilj Švedska, če se ne bi bala sosed, pri kateri je boljše igrati neutralnost kot pa ji zkazovati neprijateljstvo. Kaj pravzaprav so te "zadeve"? Je popolnoma jasno! V vojni smo. Sedaj sicer le v "mrzli" vojni. A kaj pride — to povroča strah vsem, ki vedo, kaj pomeni "vredna" vojna.

Brez ali nov "militarni konflikt", vendar pa vse dni je v angleških skupnosti govoril o vmanjepolitiskem položaju vrnjanji minister Ernest Bevin. Izrekel se je kратkomalo za militaristično zvezo držav zapadne Evrope, katerim naj bi prednjačila Anglija in Francija. To pomeni, da so njihne vlade zvezo med sabo že sklenile.

Francija se je v minuli vojni slabo izkazala. Sedaj je še veliko bolj šibka kakor takrat. Torej militaristično nima kaj prida pomena. A ima ga vsed slove nove politike pod premijerjem Robertom Schumanom — za uničenje "komunizma".

To se pravi, Francija, pa naj bo še kdaj velesila ali ne, mora ostati pod vodstvom takozvane zapadne civilizacije in zapadnega imperializma. In kapitalizmu naklonjena, kar je najbolj počitljivo.

Po Bevinovem načrtu naj bi to zvezo tvorile vse države v zapadni Evropi in lahko se ji pridružijo tudi druge.

Anglija bi stala na čelu tej kombinacije, Francija bi bila v nji nekako enakopravna Angliji, Belgiji, Nizozemska in Luksemburška pa bi bile zaledje ali kar že. In v ta konzorcij se bi považalo Italijo (če je med tem ne dobe komunisti in socialisti v oblasti), pa Portugalsko in neke dne bi tudi Španijo povabili zraven.

V to zvezo nameravajo vzeti tudi Grčijo in Turčijo. In končno še arabske dežele, ako se bo palestinsko vprašanje ugodno rešilo.

Zed. države v vodilni vlogi. Bevinov govor je bil v Washingtonu zelo ugodno sprejet. Cemu tudi ne! Saj je popolnoma v soglasju s Trumanovo doktrino, "za boj proti komunizmu vse povsod po svetu". To pomeni, da bodo to zvezo podpirale Zed. države tukaj kot da so i one v nji. Pravzaprav so. In imajo vsed svoje ogromne gospodarske moči v nji vidilno besed.

Sila proti sili

Tako imamo torej na eni strani Bevinovo zvezo, v kateri so direktno Anglija, Francija, Belgija, Nizozemska, in s časoma bo v nji Portugalska in Španija, morda Danska, Nemčija, kolikor jo je pod anglo-ameriško ter francosko okupacijo. Grčija, Turčija, in vstopila bi v ta kon-

Delavsko gibanje v Franciji klijuč do zmage ali pa poraza

Alvarez del Vayo je bil v španski republike minister vranjih zadev. Sedaj je eden glavnih dopisnikov newyorške liberalne revije Nation. Nastanjen je že par mesecev v Parizu. Od tam je poslal nedavno članek, v katerem razloča možnosti za civilno vojno v Franciji.

Položaj je sedaj v Franciji sličen kot je bil v Nemčiji po prvi svetovni vojni. V nji je fašistično gibanje jače kot kjerkoli v Evropi. Seveda, fašistov v Franciji ni pod imenom fašizma, ker je ta beseda diskreditirana.

V našem državnem departmentu je znano — in znano je vsem tistim, ki se zanimajo za mednarodno politiko, da Franciji preti civilna vojna.

Kdo jo bo povzročil?

General Charles de Gaulle. On smatra, da Francija "pod komunizem" nikakor ne sme. Podal je že svoj program, ki ima v javnosti veliko ugodnega odziva. De Gaulle je pred vsem zato, da se prepove vse stavke, a obenem pa se naj primora unije in korporacije ustanoviti skupne odbore, kakršne je uvedel Mussolini in Italiji in potem Hitler v Nemčiji.

De Gaulle je, na priprast način rečeno, za spremnитеv francoskega vladnega sistema v fašizem. Pravi, da se s sedanjem taktiko Francija ne bo izmučala iz težko, kaj jih je povzročila vojna in pa iz posledic vojne.

On je za vlogo močne roke.

Torej nič ne taji, da ga mika postati diktator.

Leon Blum je dejal, da je de Gaulle najnevarnejši človek sodobni Franciji, ker goji v sebi diktatorske ambicije.

Dobro povedano, a kaj če taká nevarnost res nastane?

Komunistični voditelji so izjavili, da bo te pomnilo civilna vojna. Propagandisti v službi taktične trdje, da mora komunisti manj utrči na vso javno poslopja, jih zaveti in proglašiti revolucionarno vlogo.

Reakcija je tudi oborožena. In armada je pod njo na komando.

Kaj bodo storili socialisti, če res pride do odločilnega spopada?

Socialisti v Franciji so bili od nekdaj revolucionarni element. Bili so med prvimi, ki so hoteli enotnost v mednarodnem delavskem gibanju.

In prvi, ki so osnovali enotno fronto, v katero so pritegnili ne samo komunistično temveč tudi par liberalnih strank.

Sedaj so s komunisti razdrženi. Komunistični kritiki jim očitajo, da so se prodali za skledo leže newyorskemu Wall Streetu.

Z druge strani odgovarjajo, da je s komunisti nemogoče sodelovati, ker morajo svojo taktiko menjati po vetrju, to je, po spremembah v vnanji politiki Kremija.

To so prerekanja, ki delajo škodo posebno delavskemu gibanju v Franciji in s tem vse povsod po svetu.

Francoski socialisti bi pri vsem tem moralni pomisliti, kdo jih hvali. In ako se jim laska ameriški kapitalizem, smrtni sovražnik socializma, bi lahko zavzeli saj nekako "srednjo" pot. Drugače bo Francija res padla pod fašistično znamko.

Raj dobičkarjev, delničarjev in špekulantov

Zed. države so bile lani pravi raj za tiste, ki ne delajo pa vendar žanjejo. Profit korporacij je bil večji kot še kdaj in delničari pridno strižejo kupone, oziroma za bogate delničarje vrnejo delo najeti ljudje.

Železniška družba Union Pacific n. pr. je imela lani \$19,405,480 profita več kot pa predianško leto, ali \$18,23 na vsako delnico. Cena njenim delnicam na borzi je sedaj \$152. Torej je dividenda \$18,23 sijajna obrestna mera.

To seveda ni edina družba, ki je izplačala tolikne dividende. Nekatere korporacije so napravile po odstotkih še večje dobitke.

International Shoe Co., ki producira 11 odstotkov vseh obuval v tej deželi, je svoj profit skoraj potrojila, namreč s \$5,844,000 v letu 1948 na \$14,002,000 v letu 1947.

Isto velja za mesno industrijo, jeklarsko, avtovo, rudniško, oblačilno itd.

Krvido za inflacijo pa zvracajo vse družbe na delavce, češ, da so jih oni povzročili, ker imajo vsled visokih plač veliko denarja pa so poplavili z njim trg in kupujejo v izobilju neglede kakšno s tem pomagajo višati cene.

Tudi špekulantti se imeli lani in imajo spet letos zlato dobo. Ker je šla cena žitu naglovišču, se je proti njim oglašil Truman, češ, da oni umetno navajajo višanje cen pšenici, mesu in drugim potrebščinam. Ker so nekateri republikanci "iz zanesljivih virov" izvedeli, da so med špekulantami tudi nekateri člani Trumaneve administracije, so se potrudili s preiskavo in dognali, da špekulira na žitni borzi Trumanove osebni zdravnik, demokratiski senator Thomas, ki je špekuliral pod imenom svoje družine.

ne in pa Trumanov ljubljenec, oltini magazin Edwin Pauley iz Californije, ki je bil sedaj v vladni službi v Washingtonu. Bil je že tudi blagajnik demokratske stranke. Truman ga je hotel in ga tudi je svoječasno imenoval v kabinet, pa je bivši notranji tajnik Ickes toliko nasprotoval, da se je začel za svar zanimali kongres. Ko je Truman uvidel, da Pauleyja kongres ne bo odobril, se je (Pauley) sam umaknil in dobil od Trumana drugo službo. Ickes pa je brez nje. Vzrok nasprotovanja proti Pauleyju je bil, ker je deloval, da bi se oltini vrelci, ki so ob obrežju pod morjem in jih Zed. države smatrajo za svojo last, prepisalo na obrežne države. Tem trikom so stale oljne države, ki bi tako za slepo ceno prisile do novih oljnih bogastev. Potem so tirali v svojem dohodku, da pa stvar na sodišču, češ, da je morje ob obrežjih lastnino ob-

morskih držav in s tem tudi prirodni viri pod morjem.

Skandal s špekulacijami so prinesli republikanci na dan izvirov, da le tisti, ki so v najintimnejših zvezah s trgovskim, notranjim in državnim departmetom ter s Trumanom, vedo, kdaj bo vrlada naročila za milijone dolarjev žita. Pa ga na horizonti pokupijo in podraže. Tako je Pauley "zaslužil" milijon brez vsakega dela in truda. Špekularji v velikem seveda tudi bogataški republikanci, ne samo demokrati. In ko se sedaj perejo v javnosti se sklicujejo, da je v naši deželi špekuliranje na borzah starja institucija in v soglasju s "svobodnim podjetništvom" (kapitalizmom), katerega sedaj zaradi lepih označenja s "free enterprise". Plačujejo pa jim dobičke delavščaka in kmeteški masi, ki se svoji politični zasepljenosti ne sprostijo pa nobenega pohtagu.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

V Nemčiji že ni bilo stavke od kar je prišel Hitler na krmilo. Sedaj se zopet dogaja. V prejšnjem angleški coni, ki je sedaj združena z ameriško, so bile velike stavke v Hamburgu. Minuti teden se je vršila protestna generalna stavka na Bavarskem, v ameriški coni. Stavkalo je na dva milijona delavcev. Ne v prvem ne v drugem slučaju ni mogla anglo-ameriška okupacijska oblast reči, da so ti dve in druge stavke podnetili komunisti. Ampak so Angležem in Američanom stavke vseeno silno neljube. Nemški delavci ne stavkajo za več mark na dan temveč zahtevajo živeža. S svojimi markami ga ne morejo kupiti kolikor ga potrebujejo, ker hrane ni zadostni naprodaj. Ako ni več blaga na policah, ti vse marke nič ne pomagajo. Torej so stavke predvsem proti Zednjem državam, ker ne dovajajo Nemčiji dovolj živeža in drugih potrebščin. V ruski coni hrane ne primanjkuje, ker je tisti del Nemčije bolj agrkulturni kot industrijen.

Prejšnja tajnika je bila Molly Lotrich in prejšnji zapisnikar John Sprohar. V nadzornem odboru so Louis Zorko, Anton Grdanc, Frank Zaitz, John Sprohar in Anton Trojar.

Izvoljen je bil tudi poseben odbor za uravnanje odnosa med klubom in korporacijo, v katerem so Frank Groser, Filip Godina, Frank Sodnik, Anton Grdanc in Frank Alesh. Prejšnja tajnika je bila Molly Lotrich in prejšnji zapisnikar John Sprohar.

Freedom Train je vlak, ki vozijo originalne dokumente, nanašajoči se na ameriško ustavo, na proglašenje neodvisnosti, na Bill of Rights itd. Ustavlja se v mnogih mestih in ljudje so vabljeni, da vidijo listine, ki pomenijo svobodo Zed. držav in njihovo veličino. V severnih mestih so

v reviji Nation z dne 1. januarja je članek, ki priča, da ameriška oblast, ki sedaj kontrollira Grčijo, kontrolira tudi (Nadaljevanje na 4. strani.)

Občni zbor Slov. delavskega centra do 30. januarja

Tajnik kluba št. 49 JSZ v Collinwoodu, John Zaic, je nam posjal \$100 v tiskovni sklad, \$50 je klub izdal odboru za obrambo svobode načega tiska in \$25 SANSU.

Ob enem nam omenja, da naj prihodnji letnik kraljeva izide že ne v novembra saj prve dni v decembru. Bo upoštevano. Učiti se moramo vsi iz izkušenj in razumevati sedanje razmere in težkoče, ki so za nas skrajno neugodne. A jih bomo premagali kot že vselej v še tako hujih časih.

Klub št. 1 JSZ ima novega tajnika. To naloge je prevzel Louis Zorko. To je jamstvo, da se bo delo v klubovem poslovanju dobro opravljalo in da spet postanemo močna organizacija. Ako se naloži preveč odgovornosti na eno osebo, se dogaja, da ker ne zmore vsega, mora zapostavljati sedaj to, sedaj kaj drugega. Sicer je tudi Louis Zorko izredno zaposlen in ima takih postranskih poslov tukaj, da ni jemu primanjkuje časa. A prepričani smo, da bo izbran tajnik. Njegov urad za izvrševanje tega posla je v Slov. delavskem centru.

V tej številki ima svojo kolono upravnica Anne Beniger. Je objavljena na tretji strani. In Ovnovi razgovori so na drugi strani.

Iz njunih notic razvidite, da se bomo morali letos jaka potruditi, če si hočemo ohraniti list. Treba bo v akcijo, namreč na delo, da zberemo do prihodnjega julija saj par tisočakov. Kako? Vsak izmed nas naj se znova potruditi dobiti listu saj enega novega naročnika. Pomagajmo izvirjavati potekle naročnine. Sodelujmo pri razpečavanju koledarja. Vsakdo izmed nas lahko priporoči znancem kako knjigo, ki jih ima v zalogi nača knjigarna. In pred vsem, ne pozabimo na tiskovni sklad, kadar je priložnost stopiti s polo v družbo, ali pa po kaki seji.

V tej številki je tudi članek Franka Keržeta iz New Yorka, ki se trudi ustaviti tožbo proti Enakopravnosti, Proletarju in Prosvetni. Prvotno je bil priobčen v Glasu naroda. Naša 4. stran je posvečena "kritičnim mnenjam, razpravam in poročilom". Nekateri so nam že precej časa tega svetovali, da naj članek objavimo, ker je malo naročnikov Glasu naroda bera tudi Proletarca. Drugi so smatrali, da bi to morda bilo za nas nekako "priznanje", da smo česa krivi in pristajamo v Keržetov predlog.

Proletarčeva uprava se na Keržeta ni obrnila, ne ga vprašala za posredovanje, kar smo povedali v poselnem članku pred par tedni. A je dobro, da se nješči apel razglasiti zato, ker je konstruktiven. In pa ker opozarja na resnost te tožbe.

V boju, ki se vrši proti nam, bomo vztrajali do zmage. Ljudstvo je z nami in je pripravljeno obrambno akcijo, čije odbor je v Clevelandu, pospešiti.

Naj tisk ne sme biti uničen! Razne tožbe in intrige gor ali dol, mi moramo dalje!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.
GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Vladna taktika s strašenjem kongresa prinaša slabe posledice in polome

Tako pravi v svoji koloni, ki jo objavlja v mnogih velikih angleških listih, znani veščak v vnanjepolitičnih zadevah Walter Lippmann.

Truman in njegov državni tajnik Marshall sta prestrašila kongres s trditvijo, da ker se bo angleška armada iz Grčije umaknila, bo zapadla komunizmu, enako Turčiji, če takoj ne dolocimo njima v obrambo \$400,000,000. Dejal je, da bo ta vsota morda le začetek in namenjena naj bo samš za rekonstrukcijo Grčije in za njeni obrambo. Poslali bomo tja gospodarske in vojaške veščake, inženirje in material, da utrdimo grško "demokratično" vlado in neodvisnost Grčije. Enako politiko bomo vodili v Turčiji. Ta pomoč je nujna in jo moramo dati takoj, ako hočemo, da bo naš boj proti komunizmu vse povsod dosegel svoj smotter. Tako je govoril Truman takrat.

Včina kongresnikov in senatorjev je Trumana preplašeno poslušala in vsota je bila odobrena.

Sedaj se administracija poslužuje enake taktike. Ker je nastala v kongresu proti Marshallovemu načrtu velika opozicija in skušajo nekateri vplivni senatorji zapadni Evropi obljubljeno ameriško pomoč znižati za par milijard dolarjev, je državni departement objavil dokumentarno knjigo, v kateri priča, kako sta se Hitler in Stalin leta 1939-40 dogovorila izriniti angleški in ameriški vpliv iz Evrope, Azije in Afrike.

Da-l so tisti dokumenti verodostojni ali le propaganda, se bo pokazalo čim se slišijo vsi zvonovi. Državni departement tolmači, da je ves tisti material dobila ameriška armada v arhivih bivše nacijske vlade.

Sedanji namen državnega oddelka in predsednika Trumana je kongresno opozicijo prestrašiti, da će ne odobre Marshallovega plana takoj in tako kakor ga on predlaga, spravljam ne samo v zapadno Evropo, ki je nam naklonjena, v nevarnost, pač pa tudi Zedinjenje države.

Toda mnogi se sedaj vprašujejo, če ni kongres, ki se je prestrašil za usodo Grčije in Turčije, storil napako, ker se mu je tako mudilo.

Truman je obljubil, da bo Grčija ozdravljenia civilne vojne koncem lanskega poletja. A je na slabšem kot pa je bila lansko pomlad.

In angleška vlada ni izvršila svoje pretnje — angleška armada je ostala v Grčiji! In poleg ameriških veščakov raznih sort je ameriška vlada poslala tja nadaljnjo kopo častnikov, da vežbajo grško rojalistično armado, in poslala dodatne bojne ladje, med njimi še eno nosilko letal. In začeli smo pošiljati v Sredozemje tudi vojaštvo. In pri tem treba povdari, da smo mi in Anglia edini, ki uganjamamo oborožene intervencije v Sredozemlju. Sovjetskih čet ni tam nikjer in v Grčiji ni preiskovalna komisija Združenih narodov mogla najti nobenega jugoslovenskega, bolgarskega ali albanskega vojaka, in ne "mednarodne brigade", kakršna se je tepla proti fašistu Francu v Spaniji.

Lippmann smatra, da će tudi trdimo, da izvajamo to politiko s stališča voja proti totalitarstvu, je vendar zelo nedemokratična. Naša vlada se je postavila na stališče, da njeni vnažni politiki temelji na pravičnosti in svobodi za narode, zato jih je treba varovati pred agresivnostjo tujih sil. Glavno je, da ima dežela, ki jo "branimo", protikomunistično vlado, pa če je kaj demokracije v nji ali ne. V koruptni grški rojalistični vladi je gotovo ni. S to politiko smo izgubili popularnost med grškim ljudstvom. Tako trdi Lippmann, ki je konservativec in običajno konstruktivno kritizira. Tudi on je proti komunizmu in sovjetski ekspanziji, toda s taktiko, ki jo vršimo, nimamo drugega kot ničeve rezultata.

Slične rezultate ima ameriška politika po njegovem mnjenju v Nemčiji. Vzeli smo v oblast svoj del in ga združili z angleškim, prevzeli vso finančno odgovornost in sedaj Nemci v "bizoniji" smatrajo, da ker je temu tako, smo jim dolžni oskrbovali živila, sploh skrbeti zanje vsem in brigamo naj se tudi za obnovbo nemške industrije, seveda vse na stroške ameriških davkopalcev.

Lippmann vlado svari, da će bo svoj Marshallov načrt izvajala s stališča strašil, ne bo uspela. V izvrševanju svojega načrta se z deželami kot sta Anglia in Francija saj lahko pogaja, v Grčiji in v "bizoniji" pa se ne more, ker smo v njima prevzeli vso odgovornost nase. Zato nima naša vlada resnega sodelovanja ne v Grčiji ne v "bizoniji".

Cikaška Tribuna z dne 22. januarja — ki je Trumanovi politiki zelo nasprotna, pravi v uvodniku, da je Grčija postala naša "odvisnica" (depenčnica), ki jo vlada ameriški "gauleiter" Dwight P. Griswold. Grška "vlada" in njen dekadentni kralj sta obljubila z njim sodelovati in sprejemati navodila, toda člani vlade in njeni uradniki se brigajo bolj za graft kot pa da bi pomagali Griswoldu in ameriškemu poslaniku Lincolnu MacVeagh. Ker njima ni uspelo, je Truman poslal njima v oporo še Loy Hendersona. Tako imamo v Grčiji že velik štab političnih izvedencev, inženirjev, visokih in nižjih častnikov, ki se vsi skupaj trudijo prepričati "vlado" v Atenah, da smo v Grčiji nji v dobro. Pa le ni ugodnega odziva.

Grška vlada je v času naše intervencije osebje že večkrat spremeni, po navodilih našega državnega departmента in njegovih zastopnikov v Grčiji seveda. Pa nič ne zadeže. Nedavno se je Griswold zelo pritožil nad grškim vojnim ministrom George Stratosom, kar pomeni, da bo moral povr v volji. Toda da li bo Griswold mu bo dobil naslednika po svoji volji. Toda da li bo Griswold je drugo vprašanje. Griswolda in našega poslanka ter

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Kadar čitam dopise naših rojakov, kateri so tako srečni, da potujejo v deželah kjer je topo sonce in pomlad, takrat se tudi mene oprime želja, da bi se napotil nekam kjer bi mi ne drsel vedno pod nogami ter kjer bi lahko korakal brez suknje in dvignjenega ovratnika. Res je, kot pravijo, da je zima potrebna — ter do so kraji, kateri leže na vzhodu in srednjem zapadu časih zdravljaj kot pa dolni v Floridi ali pa v Californiji. Ali kadar ta zima traja skoraj sedem mesecov, se je prav gotovo naveličaš. Posebno dobré so spominjam zime leta 1920. Bil sem takrat na Eelethu, Minn. Delal sem stanovan sem pri Jacku Ambrožiču. Dan pred božičem sem se napotil na pošto. Tisto jutro je bilo izredno mrzlo, 45 stopinj pod nuljo. Domačini, kateri stanujejo v tistih krajinah Minnesota, rabijo za pokrivala večinoma kučne iz kožuhovine. Jaz kot navaden "green horn", sem imel za pokrivalo običajni klobuk. Češ na tisti kratki poti med domom ter poštnim poslopjem, se mi je zdejlo, da imam na glavi mestu pokrivala — kos opeke. Parkrat sem nehotje pograbil z roko, če je res opeka. In takrat mi je vzel deset minut, da sem se odločil za na pot v California. Teden pozneje sem bil v Los Angelesu.

Pri nas

Zima ali ne zima, v Washingtonu je vroča razprava, prva glede "Marshall planu", druga glede znižanja davkov. V prvih točki se rabijo tisti argumenti kot so jih rabili zagovorniki državnega departmента zadnjo pomlad glede Trumanovega načrta — pomoč Grški in Turčiji. Čeprav je ta Trumanova doktrina popolnoma v sramotno skrnila, nam sedaj isti ljudje trdijo in zagovarjajo isto neresno, da vzame vse hudič, če ne dovolimo skoraj sedem milijard dollarjev takojanje pomoči zapadni Evropi. Kaj pada, da je veliko prekrejanje med temi zagovorniki in naši nasprotniki in pol nasprotniki Marshallovega načrta. Tudi med zagovorniki znamenimi in populne snotnosti. Državni tajnik George Marshall zahteva celotno vsto brez posebnih zahtev, kateri bi bile v nasprotju s suverenitetu zapadnih evropskih držav, dočim Forrestal sugestira, da bi bilo prav, če dobimo kot plačilo za to posojilo nekaj strategičnih postojank za našo bojno letala. Protiv komu bi bilo vse to namejno — in kje so dotični postojanke, ni potrebno omenjati. Glede znižanja davkov je že zoper stara pesem. Malemu človeku bi se zelo malo poznalo. Namenjeno je tisti mali peščici ljudi v zgornji skupini, Delavcu, kateri zasluži \$2,000 do \$2,500 letno bi ne bilo niti sto dolarjev razlike, ali tistem, katerih plače so nad petdeset in dve sto tisoč dolarjev ali pa še več — tistem, ki bi se poznalo v tisočih dolarjev njemu v prid. Naši današnji zastopniki v senatu in v kongresu, kateri so zadnje leto odobrili zakone kot je "Taft-Hartley labor bill", od teh zastopnikov ne bo dobilo delavstva ravno veliko dobro in ugodnosti.

Boj proti Henry Wallaceju se nadaljuje. Res je smešno, kadar človek posluša razne takozvane politične izvedence na radiu. V njih smešno kot je pa njih namen. Kot so pred leti na ravno tak način gotovi vojni izvedenci smehšili in prekokovali poraz Sovjetov Rusiji za neizogiben, so končno stvari izpadle popolnoma drugače kot pa so prekokovali. Lahko se tudi v tem slučaju zgoditi kaj podobnega. Tudi v tej deželi so že postali ljudje s tiste večne vojne propagande ter vojnega izzivanja. Vsačko, kateri le nekajko zaseduje dnevnje novice ter saj malo misli s svojo lastno glavo, razume, da je naša intervencija v Grčiji in Turčiji izivanje, kateri ni drugega kot pot v tretjo svetovno vojno. In kjer je zunanjna politika oben vidilnih strank enaka, je edini izhod danes v tretji stranki z Wallacejem na čelu.

Po svetu

Indija, Grška, Kitajska in Palestina — to so dežele, katere so se vedno pod oblastjo boga Marca. V Indiji je začasno preprečeno boj med muslimani in hindu starci slabotni Gandhi. O tem človeku in njegovih veliki duševni sili, katera ima mogočen vpliv v tej starodavni deželi, bi lahko veliko pisal, kakor tudi o zgodovini te dežele, o kateri se bo še veliko slišalo in pisalo v bodočnosti, isto tako tudi še o nekem drugem velikem Indiju, kateri danes načeljuje tej novi državi — Jawaharlal Nehru. Ali več o tem prihodnjici.

Nekaj o novih knjigah Pred nekaj tedni je izšla knjiga, o kateri je že pisal pred nekaj meseci tajnik SANSA Mirko Kubelj. Naslov knjige je "The Silent People Speak." Knjiga, katera je zelo obširna in stane štiri dolarje, je spisal Robert St. John. Vselel zaposlenosti nišem še ipel dovolj časa, da bi jo prečital, ali v kolikor sem imel prilike pri listanju strani, je ne samo interesantna ampak je v celoti posvečena Jugoslaviji. Posebno še našim gorenjskim krajevem. Kritike o tej knjigi dosedaj še nisem opazil, razen v "Saturday Review of Literature". Tukaj ima kritičen pregled te knjige neki Robert Lee Wolff. Njegov opis je precej dolg, a bazično ne toliko na literarni vrednosti knjige, kot pa na obdržaju prijateljskih razmer med Zedinjenimi državami in Jugoslavijo. Knjiga, ki prizna kritik, je tako laskava napram novi Jugoslaviji, kar pa on smatra, da v pogledu našega državnega departmента je skoraj verjetno, kar trdi pišatelj te knjige. Ali končno vendar prizna, da je knjiga res zanimiva ter bo dala čitatevju resničen užitek in vpogled o junaških jugoslovenskih narodov.

Druga zares zanimiva knjiga je George Seelosova knjiga "1000 Americans". The Real Rulers of U. S. A. Stane \$3. To je ne samo kritičen pregled naših pravih gospodarjev, ampak zgodovinski ekspozit današnjih razmer pri nas.

Tretja knjiga, katero bi moral imeti, vsak naš človek je "American Drugstore in Turkey", kateri je letos lepih, pestrjih in bolj zanimivih kot pa kdaj prej. Ne samo, da je ta knjiga zares licna, ampak ima tudi bogato vsebino, da ta njena snov daleko presega ceno dolarja in pol. Sodružnik Zaitz in tistim, kateri so mu pomagali pri urejanju letosnjega koledarja, se mora čestitati — je zares lepo delo.

Sodružnik, posežimo po njem, predno bo razprodan.

Društvo "Nada" vabi

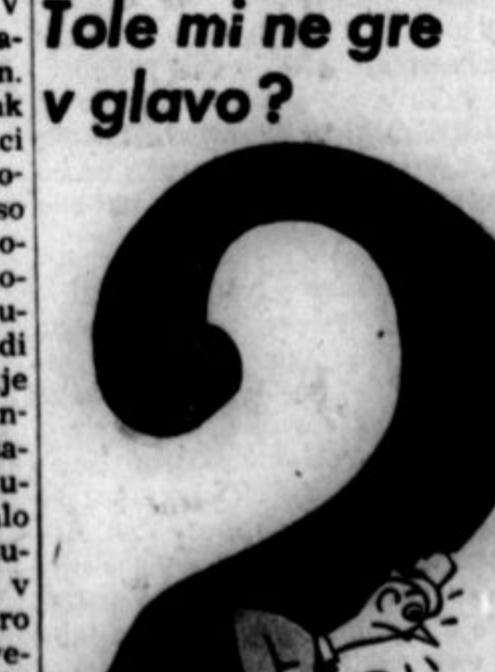
Chicago, Ill.—Zensko društvo Nada št. 102 SNPJ priredi na pustno soboto 7. februarja dočasno zabavo na katero ste vabljeni vsi, ki ste radi dobre volje. Zabava se bo vršila v jednotni dvorani na So. Lawndale ave in 27. cesti.

Igral bo Debevec orkester. Gledo postrežje po onim, ki redno posečajo Nadine veselice, ni treba dosti praviti. Kajti vsak človek je naš človek in pol nasprotniki Marshallovega načrta. Tudi med zagovorniki znamenimi in populne snotnosti. Državni tajnik George Marshall zahteva celotno vsto brez posebnih zahtev, kateri plače so nad petdeset in dve sto tisoč dolarjev ali pa še več — tistem, ki bi se poznalo v tisočih dolarjev njemu v prid. Naši današnji zastopniki v senatu in v kongresu, kateri so zadnje leto odobrili zakone kot je "Taft-Hartley labor bill", od teh zastopnikov ne bo dobilo delavstva ravno veliko dobro in ugodnosti.

Vstopnina na zabavo je samo 50c. Povabite s sabo tudi prijatelje, ker nikomur ne bo žal biti v družbi naših članic.

Angela Zaitz.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako da se delavsko gibanje bodisi tu ali drugod po svetu ne more niti v teh težkih zgodovinskih časih strniti v enoto, to mi nikakor ne gre v glavo!

PROLETAREC January 28, 1948.

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

VODA

(Nadaljevanje.)

Zenske se niso premaknile. Nikakor se niso hoteli odreči temu zadnjemu upanju. Otoče, žalost in zagnjenost so se razlike po njihovih obrazih. Nekaj časa so molčale in upirale oči v vrata. Potem so se spogledovalo med seboj, ko da druga drugo nekaj sprašujejo. In nastal je hrup, ki se je spremenil v vpi-

Kako je mogoče? Ta vodnjak je velik, streha široka in dolga; žlebovi so dobri; hiša je pa vedno prazna, nihče ne rabi vode. Nekdo jo je moral popiti ali pa prodati ... Zakaj pa nadzornik straži s puško v rokah, in je pripravljen tudi streljati na ljudi? Mogoče je pa voda kje skrita v hiši? V sodih? V kamnici za olje?

V klet! — so se oglasili kluci, jaz pa sem se spomnil, kako je oče pravil materi, da so se takrat, ko so ljudje navalili v kleti, začela dogajati divjaštva tudi že pred leti, ko je bila suša.

Moj oče je prebledel. Na obrazu sem mu videl, kako se stežka sili, da bi se mirno zadržal.

— V klet! V klet!

Glasovi žena pa so bili zdaj podobni tuljenju. Zopet jim je sovraštvo gorelo v očeh, ko so gledale nadzornika. On pa se je bal zapreti jim pred nosom vratka, ker je slutil, da bo šele potem vse vzplamelo, samo z mnogo večjim ognjem kakor malo prej. Moj oče je molčal; vedel je, da ne bo nič pomagalo, če odpre ustva, pa ne najde prave, edine besede, ki bi bila na mestu. Povsod je bila sama napetost in pričakovanje, kdo bo prvi skočil, da se začne nekaj velikega. Meni se je tisti trenutek zazdelel, da je počast Suša planila med nas in nam diha v obrazu veter jeze in norije. V prsih me je nekaj žgal, prav kakor vse tiste ljudi. Sele takrat si bom oddahnih, se mi je zdelelo, ko se bo zgodilo tisto, kar so hoteli tudi ti ljudje ...

Toda tisti trenutek se je razlegel in ga treščila ob tla. Nekaj jo je obsedlo — in skoraj zajokala je, kriče:

— Vrag s teboj! V steklenički bom odnesla vodo domov ... v steklenički.

— Kirie eleison! Kirie eleison! — se je oglasil Prerok, zamolke, zlovešče glasovo je vlekel iz globin svojega grla.

V množici je nastala zmesnjava.

Naselj se je človek, ki je dejal:

— Mir, ljudje božji! Ni velika, toda cisterna je globoka v njej. Večja ladja bi pa prišla kasneje.

Ladja je že pristajala. Kapitan, nizek, plečat človek trdrega držanja, je stal na svojem visokem mostičku in dajal mornarjem kratka povelja.

Ko se je ladja z bočno stranjo

čisto približala obrežju, so ženske pobrale posodo in hotele na ladjo.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

Kapitan se je naslonil na ograjo mostiča in spregovoril: trudil se je, da bi ostal čim mirnejši:

— Ljudje! Tako ne gre. S strojem črpamo vodo iz cisterne; skozi cev bo tekla. Ste razumeli? ... Ne zajemam se s posodo iz kadi, kakor je navada na bracerah, če vam pripeljevo vode. Samo skozi cev!

— No, prav. Položili bomo posode tik k obrežju. Vi boste pa nalivali.

— Tako! Tako!

Kapitan pa:

— Ha! Ha! Kaj še! Črpalka bo črpala vodo, nekdo bo pa s cevjo, hodil od keblice do keblice, prav kakor hodi človek od trte do trte ko žvepla vinograd, da ga ne bi napadla peronospora. Ha! Ha! Modrijani pa ste! ... Pamet v glavo, ljudje! Nimamo časa, da bi se igrali. Kmalu bo noč, z morja pa se dvigajo oblači; se nevihta bo lahko. Nam se mudi.

— Vode! Vode! — je odgovarjala množica.

— Saj je vaša! Ali imate bližu prazen vodnjak?

— Ne! Ne! Tekoj hočemo vode!

In zopet je nekaj žensk skočilo na ladjo.

Mornarji so jih znova podili in odrivali. Množica pa je pritiskala vedno močnejše.

V drugo se je razlegel žvižg, bolj dolg in bolj rezek kakor prvi, toda zastonil.

— Vode! Vode!

— Mola la cima! (odvezti konopec) — je zagrmel kapitan. Nazaj, divjaki! Culukafri! Kanibali! Mola!

— Vrag s teboj! V steklenički bom odnesla vodo domov ... v steklenički.

— Kirie eleison! Kirie eleison! — se je oglasil Prerok, zamolke, zlovešče glasovo je vlekel iz globin svojega grla.

V množici je nastala zmesnjava.

Naselj se je človek, ki je dejal:

— Mir, ljudje božji! Ni velika, toda cisterna je globoka v njej. Večja ladja bi pa prišla kasneje.

Ladja je že pristajala. Kapitan, nizek, plečat človek trdrega držanja, je stal na svojem visokem mostičku in dajal mornarjem kratka povelja.

Ko se je ladja z bočno stranjo

čisto približala obrežju, so ženske pobrale posodo in hotele na ladjo.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je skoraj oglušil. Množica se je umaknila na obrežje.

— Nazaj! — je zagrmel kapitan. — Tako se pa ne bomo! Res, da ne!

— Vode! Pri priči! ... Kmalu bo noč. Tako in tako smo vas dolgo čakali.

Mornarji so stežka odpodili od ladje vse ljudstvo. Od začetka so se smejali, ker so pa ženske vedno huje naškakovale, so jih tudi oni začeli grobo odrivati. Kapitan je bil še bolj rdeč, ko je vpil: — Nazaj! — Na lepem je potegnil za vrvice. Rezek, jezen žvižg nas je

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

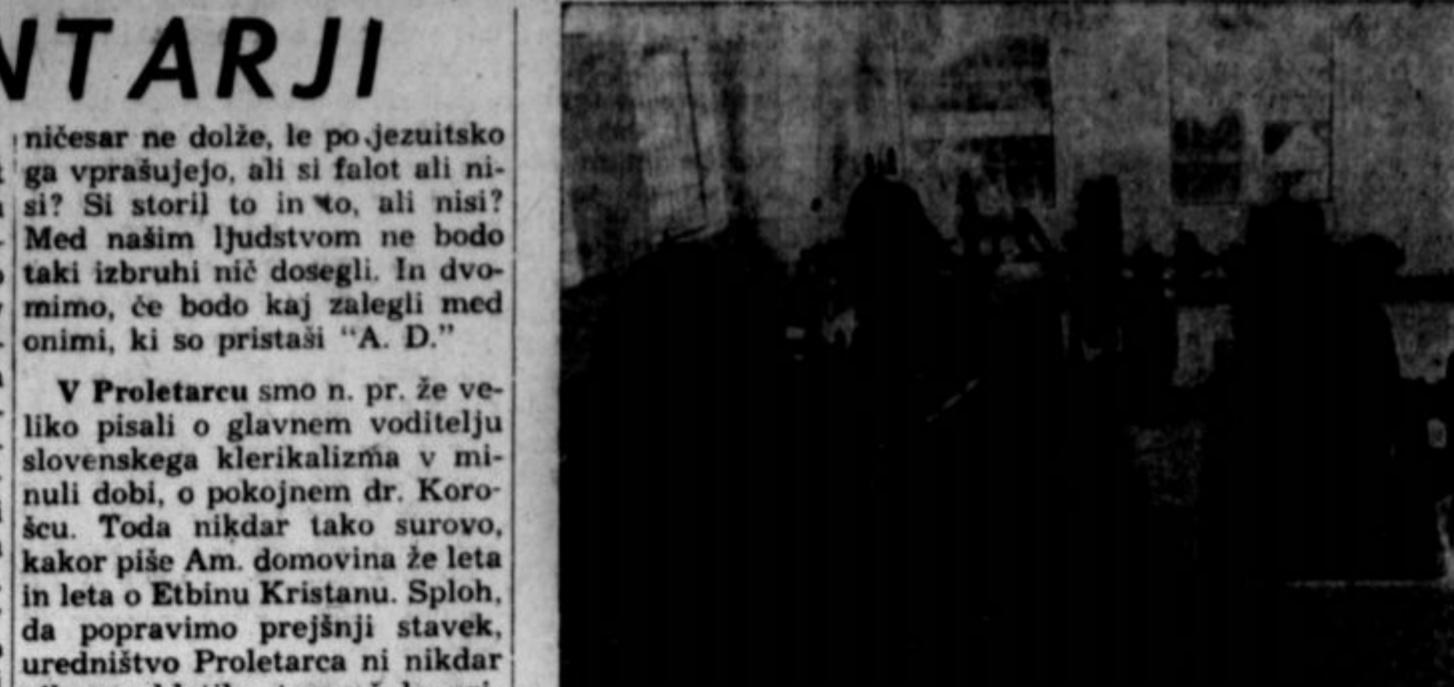
(Nadaljevanje s 1. strani.)

novice iz Grčije. Omenjeni list je prejel nekaj številki raznih grških listov, ki izhajajo v Atenah. V njih je bilo poročano o neki navadni demonstraciji v grškem glavnem mestu — policija je "najglasnejše" artilirala in pri enemu je našla "komunistične" letake v zepih. Bil je v sledi tega obsojen v smrt in ustreljen. "Nation" ugotavlja, da ni bilo te "novice" v nobenem ameriškem listu, razen v njemu. Badis ker ameriški reporterji v Atenah niso smeli poročati o tem zločinu, ali pa, da takujšnji listi po navodilih cenzorskega oddelka državnega departmanta niso hoteli priobčiti poročila o tej kazni. Tako torej ščitimo Grčijo za "démocraci". Kak reče vzame letak, si ga potisne v žep in je hipoma obsojen v smrt, ali pa v mučiliško kampo na kakem otoku. Tu pa se igra hinačina — češ, mi branimo demokracijo na Grškem... Seveda! Kakopak!

"Enakopravnost" tolmači svobodo tiska tako, da naj jo imajo taki, ki je ne izrabljajo v sovražne namene, temveč v konstruktivne. Pisec graja Proletarca in Prosveta, ker sta ta dva lista priobčila par stvari od celenških nergačev, kar ni svoboda tiska temveč dajanje potuhe "krenkom", ki skušajo v našem tisku "vrtati od znotraj." Proletarje je zavrgel večino takih dopisov že skozi vsa taleta, a nedavno jih je par priobčil v veri, da je pisce želja po "vrtanju znotraj" minila. Odeli so se z masko "demokratičnega socializma" in Ameriška domovina jih je pohvalila in šegetala v uvdovniku, češ, da se tudi "v naših vrstah drami". Ljudje, ki so tiste dopise ali takozvane kritike napisali, niso v naših vrstah. V bodoče naj svoje dopise pošljajo v A. D., kamor spadajo. Kar so jih nam še poslali, čaka jo voznika, ki pobira star papir.

Beseda "socializem" je v sedanji živini in "mrzli" vojni strahovito zlorabljenja. Pihi za "demokratični socializem", pridrži se naj toku reakcije kaka socialistična stranka v zapadni Evropi, pa je pohvaljena v vsem kapitalističnem tisku. To se ni delalo, dokler so bile socialistične stranke v zapadni Evropi revolucionarne in tudi kaj storile za socializem! Sedaj ga imajo le na jeziku. Ni čudno, da jim prihajajo čestitke celo iz takih virov, ki so v vseh dobah, od kar imamo industrialni razredni boj, delovali za zrušenje delavskega gibanja, če je temeljilo na razredno zavedni podlagi. To je slabo za tiste ljudi, ki misljijo, da so socialisti, dočim v svoji zasepljenosti služijo reakciji in kapitalizmu, ne pa "demokratičnemu socializmu". Ako bi bili res za slednjega, jih reakcija ne bi hvalila. Sklicujejo se na zgrisenost komunistov. Mar so oni kaj manj zagrzeni?

Am. domovina napada E. Kristana v uvdovniku, ki je eden izmed najbolj surovin, kar jih je še priobčila proti njemu. Kako to, da se med Slovenci še dobri človek, ali "človek", ki bi mogel zliti na moža 81. let toliko srda in blazne totege, "to mi nikakor ne gre v glavo!" Kristana

Obnovljena električna centrala na Fužinah v Sloveniji.

je za utrditev skrahiranega kapitalizma v Evropi. Nedvomno to razumeta tudi Attlee in Bevin. Toda pomoč je pomoč! Kaj bi s prepričanjem, če pa je dearna listnica prazna. O tem je napisal krasno satiro v svojih dneh Ivan Cankar.

Rusijo zapadne sile lahko "obzidajo", kot so jo po prvi svetovni vojni. Le da bo moral biti tudi sedaj veliko daljši. Walter Lippmann in Samuel Grafton sta mnenja, da zd sam na sebi ni zlo, ako se bo z njim zajezilo le rusko ekspanzijo. Ne bo pa držal, če bo ob enem tvoril pregrajo tudi v trgovini. Marshallov plan bo po njunem mnenju zaledil edino, če se bo z njim pospešilo trgovino med vzhodnim in zapadno Evropo. Kajt obe sta navezani druga na drugo. Ako se med njima zgradi nepredrljiv zid, bo Marshallov načrt fiasko in oba dela Evrope bosta na škodi. Je dobro, da je na svetu nekaj vplivnih ljudi, ki znajo predčuti ameriški javnosti resnico v pravi luči.

Frank Kerže v New Yorku je imel v Glasu Naroda dne 29. decembra članek z naslovom "Zadeve našega naroda". Na željo mnogih čitalcev ga ponatiskemo v tej številki, da se sliši tudi srednja plat zvona. Objavljen je na tej strani.

Dobri apeli včasi zaležejo. A če gledamo na tradicije, na strast po toženjih, po željah priateljev miru, a medtem mir še jače sile izpodkopavajo, aka

pomislimo, kako občutljivi so nekateri, za vsako stvar gre na "kort", potem takem je le malo upanja, da bi Frank Kerže uspel v rečeh, v kakršnih sta seveda v veliko obsežnejšem primeru, propadla v željah za mi pokojni Woodrow Wilson in Franklin Delano Roosevelt. Kerže si veliko upa. Predvsem, da se v medsebojnih tožbah ne uničimo drug drugega, kot se uničujejo vsi, ki verujejo v tožbe ali v vojne. Danes meni, jutri tebi.

Henry Wallace je v ameriški politiki se vedno vprašaj: da лиbo, ali ne bo zmožen s svojo kandidatu poraziti Trumana in pomagati in republikancem do zmage? Kaj pa je razlike med enim in drugim? V tem listu vedno trdim, da je vseeno, če zmaga kak Truman ali pa kak Taft. In zmerom poudarjam: če hoče pošten volilec poštenu glasovati, kaj mu preostaja, aka sta pred njim na glasovnici dva kandidata ene in iste z dvema imenoma označene stranke? Sedova, pod Rooseveltom je izgledalo drugače — optimisti so misili, da postane demokratska stranka nekaka zares liberalna, progresivna stranka. V tem listu nismo ljudi nikdar zavajali v takem mišljenju. Zato smo ne za "tretjo" temveč za drugo, oziroma za pravo stranko. Ni pa odvisno od nas, če bo sedanji poskus uspel boljše kot pa so prejšnji v dokaj dolgi ameriški politični zgodbini.

Frank Kerže v New Yorku je imel v Glasu Naroda dne 29. decembra članek z naslovom "Zadeve našega naroda".

Piše FRANK KERZE

Mnogi naši čitalci so čuli o ponudbi Franka Keržeta, da je pripravljen posredovati v spravo med tožiteljem Rev. Gabrovškom in med toženimi listi Enakopravnost, Prosveto in Proletarjem.

V namenu, da i naši čitalci lahko napravijo sodbo o Keržetovih izvajanjih, njegov članek tu ponatiskujemo. Bil je prvotno priobčen že 20. dec. 1947. (Več o tem je v Komentarjih v tej številki in na prvi strani pod naslovom "Nekaj o naših stvareh".)

Zelo dolgo nisem bil pred pisalnim strojem s tako nalogo, kakor jo imam danes. Ko sem namreč pred dobrim dveneti leti zbolel in ležal v bolnišnici več tednov brez kakih posebnih bolečin sem v doligh dneh in še daljših nočeh misil na vse: kar je bilo, kar je in kar bo. Med drugimi mi je hodilo na misel moje javno delo. Doligh štirideset let sem bil z malimi presledki povsod, koder me je bilo treba ali ne, ves ta čas sem dobirval nekaj malega hvaležnosti, še več po batin, kakor se to spodobi za vsakega našega javnega delavca. Stirideset let — ali ni boro dolga doba za enega človeka? Ali bi ne bilo prav, da se človek enkrat umakne, pa pusti, da drugi plešejo? Čim bolj sem misil na to, tem bolj je dozoreval sklep v meni: Umakni se. Pusti vsi nastope, govore, pisane — sploh vse, kar te veže z javnostjo.

Ta tožba ni zadeva dveh strank ampak je stvar vseh naših, ki se imenujemo ameriški Slovenci. Tukaj so na tožni klopi naši listi, ki so duša živega naroda. Vzeti narodu te liste — pa nas ne bo več. — Naše kulturno in narodno življenje je daleč preslabo, da bi preneslo udarce takih tožb. To, kar imamo, je primeroma vse. Na kaj drugoga ali drugačnega ni mogoče misiliti, ker ne pojde. Nekaj tisočev našega naroda pobje iz sedanje delnega udejstvovanja v polno narodno in kulturno smrt. In to brez ozira na to, kakšen bo konec vložene tožbe.

Stvar, za katero se gre, je tožba Rev. Franc Gabrovška proti "Enakopravnosti", "Proletarci" in "Prosvetu" za skupno vsoto milijon dvesto tisoč dolarijev. Nastala je ta tožba vsled nekih člankov, ki jih je pisal tajnik SANSA, Mirko Kuhal. Kdor jih je čital ali kdor se jih sploh še spominja, mi bo pritrdir, da so bili nepotrebni, malen-

drugače. Kdor si upa samo simpatizirati z dejstvom, da je danes naša starša domovina rešena, samostojna in delavna, da je danes dosežen najvišji smoter vseh Slovjanov vseh časov — združenje slovanskih plemen v velikem celotno.

Vi vsi ste priča, kaj se godi v naši Ameriki. Federalni uradniki so na večnem rešetu, če ni mogoče kaj rdečega v njih. Iz radija so pometali vse komentatorje, ki so bili vsaj deloma poseti in pravčni. — Unijski odbori morajo polagati prisegje, preiskave našega kongresa prehajo do skupine do skupine in ni izključeno, da pridejo na vrsto tudi posamezne večje korporacije. — Kaj pa potem? Ali mislite, da bo človek, na katerega se že danes sumljivo gleda, mogoč dobiti košček kruha?

Ameriške sodnije in odvetniki so dragi. Kdo jih bo plačal in s čim? Listi so vsi brez vsakega kapitala. In se več. Vem da so v sedanjih draginah v taki stiski, da se komaj vdvrže pri življenju. Le nekaj malega je treba, pa bo po njih. Delavec si z velikim samozatajevanjem odtrga toliko, da gre za regularne naročnine. In imamo vsi skupaj staro domovino, ki potrebuje vsega in bo se za veliko vrsto let.

Kar bodo požrle sodnije in advokatje, to bo vzeto narodu v starem kraju, vzeto listom in vsem organizacijam, ki žive od prostovoljnih prispevkov.

Mi ameriški Slovenci smo veliko trpeli in dajali na vse strani. Zadnjih dvajset let so bili naši duhovi dokaj ustrpljivi. Razven malih uščipev smo živili drug poleg drugega brez vsakih večjih bojev ali sovrašta. Zasluzili smo gotovo malo boljšo usodo, kadar justifikacijo od svojih lastnih bratov.

Zakaj pišem tako, ko je na eni strani samo Rev. Franc Gabrovšek, na drugi pa trije slovenski listi? Zato, ker ne verjamem, da je Rev. Gabrovšek sam. Ce bi bil, sem prepričan, da bi on batine od javnosti prezri tak, kakor to delamo vsi drugi, ki smo v javnem življenju. Zakaj če bi mu šlo tudi vse po sreči in bi dobil vse tri tožbe, bi vendarle izgubil. On bi bil odgovoren za vse posledice in teh bi ne bilo malo.

Kaj pa zdaj? Prihajam do svojega nameна: sprave je treba s to tožbo, predno povzroči kaj več škode. Nobena zadeva ni tako med nami, da bi je ne mogli rešiti sami, če tako hočemo. Ce smo znali ustvariti si kulturno življenje čisto v tujem kraju in to brez vseh sredstev, se bomo znali tudi pomiriti med sabo. Kako pa?

Moj nasvet bi bil tak: obe stranki naj si izvolite vsaka po tri zastopnika, teh šest pa voli potem sedmoga, ki predseduje. Ti bi vzel vse zadove, zaslišali obe stranki in če treba, tudi eventualne priče. Sestanek naj bi se vrnil v Cleveland.

Namen tega odbora bi bil ali moral biti en sam: kako doseči sporazum. Nekaj dobre volje, košček resničnega bratstva, pa pojde. Saj veste: če se otroci malo lásajo in pretepojajo, stojte ljudje v krougu in se nasmihajo. Ce se pa sposopimo start ljudje, postane to tragična komedija, pri kateri ni nobene zmag.

V dobrem tednu bi imelo priti do prve sodne razprave. Zato je zadeva nujna. Jaz sem pripravljen, da prevzemam sam nekaj naloge in če treba, pridevam tudi v Cleveland na svoje stroške. Za zdaj se mi zdi najbolj umestno, ce prosim obe stranki, naj mi dajo svoje mnenje o ti spravi.

Ta članek naj bo poizkušan, da se prepreči to, kar bi imenoval javni škandal v življenju ameriških Slovencov. Mislim, da ne bo nikogar, ki bi posnel tiste starokrajske trme, ki bahato izjavljajo: tudi če gre zadnjega rep iz hleva... Prosim, da pošljete svoje mnenje na moj naslov: Frank Kerže, 2661 Heath Ave., New York 63, N. Y.

Kakor hitro prejem odgovore od vseh, pojdem dalje. Rad bi videl, da se spravi ta zadeva v red, predno pride pred sodnijo, da se tako prihrani našemu narodu v Ameriki nepotrebno ponizanje in pa javna tribuna, ki bi kazala čisto tujim ljudem, ki so naše razmere in kako si urejamo naše domače zadeve.

Z željo, da dosežem kar je

Norman Thomas ne bo več kandidat za predsednika

Norman Thomas je reporter

dne 20. januarja v Chicagu

dejal, da ne bo več kandidiral

za predsednika Zed. držav.

Zavrstek je navedel svojo starost.

Dosedaj je bil že petkrat

predsedniški kandidat socialistične stranke.

O slednjem je dejal, da bo

posegla tudi letos v volilni

boju s svojim kandidatom.

Ako bo, bo prišla vselej svoje

šibkosti in zaradi volilnih zakonov,

ki vodi svet v tretjo svetovno

vojno. Prerokoval je, da bo no

va vojna postala svetovno pokopa

lišči vseh dobrih upov člove

ščev.

ki, ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

ki vodi svet v tretjo svetovno vojno. Prerokoval je, da bo nova vojna postala svetovno pokopalisko vseh dobrih upov člove

ščev.

Iz SANsovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Resolucija o kandidaturi Henry Wallacea na konvenciji P. C. A.

Dvostranska inflacija ročila, oblačila, domove in zdravstveno zaščito milijonom našega ljudstva in naglo tira na rod iz blaginje v nesreči. Dvostranska protidelavska politika je odgovorna za Taft-Hartleyjevo postavo, koju name nem je uničiti pravice delavstva in svobodo ameriškega delavskoga gibanja. Dvostranska reakcija zaničuje trinajst milijonom črncev in drugih manjšin polno državljanstvo in udejstvovanje v ameriškem življu. Dvostranska poljedelska politika služi le naraščanju velepoljedelstva in pušča v nemar potrebe velike večine farmarjev ter je tih, ko veliki živilski monopoli izkorističajo oba farmarja in potrošnike. Dvostranska zunanjna politika posilja ameriško mornariško pehotu v Sredozemlje, zateva splošno vojaško vežbanje in izsiljuje čedalje več milijard za politiko sile ter za bojno opremo, ki vodi edino le v vojno. Dvostranski naval na zasebne pravice zatira dragocene svobodne svobodnega ljudstva.

Pod vodstvom Franklina Roosevelteta je demokratska stranka vodila združeni preprosti ameriški narod v njegovih borbi za dostopno življenje proti silam reakcije in privilegijev. Pod Harrym Trumanom pa se je demokratska stranka najprej umaknila, nato pa izdala Rooseveltov program. Ljudi, proti katerim se je Franklin Roosevelt boril do svoje smrti je njegov naslednik zopet pozval nazaj k oblasti. Truman je nadomestil v Rooseveltovi administraciji se boreče liberalce z bankirji, generali in admirali ter plačanci strankinega aparata, da vodijo našo dočimoč v zmanjšanju politiko.

Teh dveh starih strank ni več. Obstaja le še ena star stranka — stranka reakcije, stranka deprese, stranka vojn.

Republikanska stranka, zvezna služabnica veleprometa in trgovine, je pohabila kontroliranje cen s pomočjo reakcionarnih južnih demokratov.

Trumanova administracija je s svojo predajo jeklarskemu trudu poginala cene jekla do vrhunca in z njimi vred cene vseh proizvodov. Njena predaja dobičkarjem, ki kontrolirajo živila, je podvajala cene jestvinam.

Vodstvo obeh strank je zagrglo ljudsko zahtevo po kontroli ranjanu cen. Uničenje OPA (urada za kontrolo cen) in preklic davka od nadprofitov sta povisila lansko leto dobičke korporacij na sedemnajst milijard dolarjev, kar je višek za vse čase, medtem ko si mnogo ljudi ne more kupiti primanjkljivih potreščin. "Se nikoli ni imelo tak malo ljudi toliko dobička na račun tako velikega števila."

Glasovati za katero koli staro stranko pomeni glasovati proti ljudski blaginji in zaščiti.

Obe star stranki se izogibljata in na druge načine izpodkupjujeta organizacijo Združenih narodov, ki je zadnje upanje za svetovni mir.

Obe stranki podpirata Hoover-Dullesov načrt za razvojovitev Evrope ter za izgradnjo agresivne Zapadne Nemčije.

Obe star stranki barantata z laktoto ljudstvo vseposvod, da podjarmita tržiča, sredstva, delavstvo vsega sveta za večje dobičke Wall Streeta. Ta nakana ogroža suverenost drugih nar-

dov in nade njihovih ljudstev za napredok in mir.

Obe star stranki volita ogromne vsote iz žepov davkoplajevalevcev za oporo reakcionarjev na Kitajskem, Grškem, Turškem ter v Latinski Ameriki in Evropi — torej lukarskim vladam za dolarske dobičkanje.

Obe star stranki bi radi izučili mladino za vojno potom splošnega vojaškega vežbanja in si militarizirali, regimentirali in kontrollirali ves ameriški živelj.

Obe star stranki sta zapeljali

našo dočelo v 'mrzlo vojno', ki lahko prinese le grozote atomski in bakterijske vojne nam in ostalem svetu, ako ne bo začrena v kralj.

Domenagoške debate ne bodo presele ameriških volilcev, ki se zavcdajo, da je glede vprašanja miru, dela in svobode razlike med starima strankama le malenkostna.

Organizacija "Progresivnih državljanov Amerike" je od samega začetka zahtevala in je vse leto ponavljala, da mora ameriško ljudstvo imeti priliko za nekaj boljšega nego za reakcijo, depresijo in vojno.

To alternativo nudi le Henry Wallace.

Ker bo Henry Wallacejeva

kandidatura dala moč in direkcijo borbi ameriškega delavstva, farmarjem in drugim progresivcem; ker bo Henry Wallace prisilil odločilna vprašanja v odprtoto debato; ker Henry Wallace poziva na boj proces 'iz blaginje v nesrečo' in nudi ameriškemu ljudstvu program socialne in ekonomske zaščite; ker se Henry Wallace zoperstavlja navalu na zasebne svobodčine in se bo proti diskriminaciji napram črnem in vsem manjšinam; ker Henry Wallace nasprotuje splošnemu vojaškemu vežbanju in hujšanju na vojno in ker pozepa svetovno kooperacijo in nre podpiramo kandidaturo Henry Wallaceja za predsednika Združenih držav.

Zaobljubljamo se, da bo organizacija PCA, ki je sestavljajoči del velikega progresivnega gibanja v Ameriki, delala z vso svojo silo in zmožnostjo v podprtju Wallacejeve kandidature.

Svesti smo si, da bo z ljudsko stranko in z ljudskim kandidatom ameriški narod prizabil oblast nad svojo bodočnostjo, da si izgradi srečno, zavarovano, svobodno in mirno Ameriko.

Za doseg teh namenov smo se vsi posvetili.

SANS.

Poročilo odbora za svobodni tisk

Poroča John Pollock, blagajnik

ZSZ, \$25 izročil Frank Fende. Anton Glavan \$2. St. Clair Rifle and Hunting Club \$25, izročil Stanley Dolence.

Anton Krapenc, Chicago, Ill., posiljal \$5.

Mrs. Julia J. Piré, v uradu lista "Enakopravnost" izročila vsoto \$92.50. Prispevki so: Društvo Ribnica št. 12, SDZ \$43, Anton Malnar, E. 74, St. \$10. Po \$5: Frank Vrček, Maple Heights, John Samsa, Maple Heights, Frank Mramor, E. 173, St.; Mr. in Mrs. Louis Sadar, Bliss Ave.; Frank Gustinčič, E. 61, St.; Matt Petrovich, E. 150, St.; dva po \$2, trije po \$1.50, in eden \$1.

Anton Wapotich, tajnik društva Lunder-Adamič nabral na društveni seji vsoto \$60 od sledenih: Joseph Birk, Florida, sedaj na obisku v Clevelandu, \$10. James Rugel, Dilwood, \$7. John Marn, Arms Ave., \$6; po \$6: Stanley Dolence, Armiston, Matt Filipčič, Dennison Ave., Senkar Max, Farrell Ave., in John Renko, E. 76, St.; pet po \$2, sedem po \$1.

Mrs. M. Vidrich, tajnica za krožek št. 1 Progresivnih Slovenskih držav, posiljal \$15.

Joseph F. Durn, tajnik podružnice št. 48 SANS, \$38, prispevali: krožek 7, Progresivnih Slovenskih držav \$25. Jacob Strekel \$10 in Mrs. Anna Chervin \$3.

Novoustanovljena podružnica Progresivnih Slovenskih krožek 10 v Johnstownu, Pa., \$207. Nabičalke: Johana Kluchar, Mary Lunka, Mary Vidmar in Mary Cerv; prispevali so sledenih: Krožek 10, Progresivnih Slovenskih držav \$25; društvo št. 289 SNPJ \$15, društvo Ciril in Metod št. 16, ABZ, \$16, društvo Adrijša št. 3 SNPJ, \$10; društvo št. 168 SNPJ, \$3; Jennie Jančar, Boro, Pa., \$10. Po \$5: Mrs. Mary Menciger, Michael Tomec, John Kluchar, Mrs. Mary Lunka, John Hribar, Frank Klučar, Anton Mele, Louis in Mary Cerv, Andrej Dolgan, Frank Mikolič, Matt Vidmar in Frank Mikus. Louis Pimer \$4. Po \$3: Ciril Klemenčič, John Bombač in Frank Koss. Deset po \$2, eden \$1.50, eden \$1.25, trije po \$1, dva po 50 centov in eden 25 centov.

John Perme, Witt, Ill., je nabral med prijatelji vsoto \$9.50.

Društvo Orel št. 21 SNPJ, poslala Rose Radovich \$25.

V zadnjem poročilu sta bila po pomoti izpuščeni imeni John Homec, Auburn, Ill., in podružnica 27 SANS. Darovala sta vsak po \$5.

Mrs. Mary Sumbert izročila \$16, tudi ona je od Progresivnih Slovenskih, prispevali so po \$5: Jim Doršak in Mrs. Mary Lumbeit, in trije po \$2.

Mrs. Josie Zakrašek, tudi od Progresivnih Slovenskih krožek št. 2, izročila \$35. John Tavčar \$25.

Društvo Excelsior, št. 721 SNPJ Aliquippa, Pa., \$10. Anton Skufca, New Castle, Pa., posiljal \$3.

Leo Poljsak izročil \$53 od sledenih: Društvo Vodnikov venec št. 147 SNPJ \$25; po \$5: Frank Mramor iz E. 173, St., Frank Bečaj iz E. 176, St., John Useničnik, Neff Rd., Anton Meznarski, Glass Ave., trije po \$2 in dva po \$1.

Društvo Washington št. 32

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni narocnini.

Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

Cehoslovaški izvoz v slovanske države

Na osnovi dolgoročnih pogodb s slovanskimi državami, katere je cehoslovaška vlada podpisala v teku letosnjega leta, bo Cehoslovaška izvozila letno za 7 milijard kron strojnih in industrijskih naprav v Jugoslavijo, Poljsko, Bolgarijo in Sovjet. Izvoz industrijskih izdelkov bo prinesel nov razvoj cehoslovaške industrije, zlasti industriji investicij, ki postaja vodilna panoga cehoslovaškega gospodarstva. Iz podatkov državnega statističnega urada izvira, da je z ozirno celotno izvozno bilancijo izvoz investicij vedno večji. V letu 1937 je značil izvoz investicij 1.5 milijard kron, kar je predstavljalo 12.5% izvoza. V izvozu za prvo četrletje 1947, ki je značil 5.5 milijard kron je bil izvoz industrijskih investicij 1.22 milijardo kron, kar predstavlja 22% vsega izvoza. Cehoslovaška izvoz investicij bo značil v tem letu približno 5 milijard kron. K temu je potrebno dodati še 7 milijard kron, ki jih je Cehoslovaška dolžna pogodbeno izvoziti v obliki strojev in strojnih naprav v slovanske države. Iz teh podatkov izhaja, da je postal industria investicij najbolj važna v osnovna vse čehoslovaške industrije.

do v ostalem svetu milijoni brez posebnih.

Cehoslovaške industrijske dobove bodo pa tudi pomenile povečanje slovanskih držav, pospešite njihove industrializacije in hitrejo izpolnitve njihovih gospodarskih načrtov. K temu pa pristopa še politični moment. Cehoslovaške dobove bodo utrdile vse napredne vlade slovanskih držav, kar bo pomenilo utrditev lastne in skupne varnosti. Tudi to je izredno važno, kajti ni še izginila nevarnost, ki jo za vse Slovane predstavlja Nemčija.

Delitev sveta v dve sovražni si sili se boljševbolj poostruje

(Nadaljevanje s 1. strani.)

pravljena vračati udarce z udarci.

Ni verjetno, da v Washingtonu kanijo udariti na Rusijo. Je pa Jugoslavija v opasnosti. Naša vlada spreminja Grčijo in Italijo v svojo vojno bazo. V dolegnem času bomo imeli v Grčiji in v Italiji kakih pet vojnih pristanišč. Oziroma jih je imamo. Sedaj se jih le izpolnjuje.

Je znacilno, da so Zed. države postale po minuli vojni velesila tudi v Evropi, namreč v Sredozemlju, in da kontrolirajo skor vse oceane.

Kaj bo zmogla Sovjet. unija?

Sovjetska unija ne izvira v vojno. A se obnaša, če, ako jo hočete, se bomo tepli! V zapadnem svetu bi radi točno vedeli, da li ima i Rusija masne kemikalije za uničevanje njiv. Ijudi in živine, in da li ima i atomske bombe.

Vedno pa v Londonu, v Parizu in v Washingtonu, da Rusija lahko s svojo armado poplavi vse kontinent. Nekateri menijo, da se bi ji to posrečilo v par dneh, drugi, da bi jo vzelo kake štiri tedne.

Tako je sedaj razpoloženje po svetu. Veliko ga je že v vojni, ali pa v vojni histeriji, n. pr. vse Kitajska, Indonezija, Indokina, Grčija, Palestina in njene sosedne in vse tudi v marsikateri drugi deželi.

Zal, da v tej deželi nimamo v vladu nikogar, ki bi bil idealist in ki bi dosegel veličino pokojnega F. D. Roosevelt.

Kadar se spomnite svojcev v starem kraju, pošljite jim lanski in pa letosnji Ameriški državni koledar! Stane letosnji \$1.65, lanski \$1.50. Pošljite nam naslov in vso, drugo izvršimo.

ALI ne bi bilo prijetno, ako bi mogli prevariti vreme ob mrzlih zimskih nočeh? Spali bi kar naprej brez iskanja dodatne odeje ali da se bi zbudili in potegnili odoje z vzožja postelje. Z električno odojo lahko kar lepo pozabite na topomer... odprete okna na široko in smuknete v toplo posteljo.

Celi kipi na navadnih odojih le nekoliko zavarujejo pred mrazom... ampak električna odoja ali plahta da pravilno kolici gorkote, ne glede na spremenljajočo temperaturo. Avtomatično kontrolo naravnate samo enkrat v sezoni—potem pa električna odoja avtomatično naravnata temperaturo po spremenljajoči topoti sobe.

Zbudili se boste osveženi in od-

počiti. Teža raznih odojih je utrudljiva... ena sama električna odoja ali plahta vam daje dovolj topote brez vsake teže. "Mrzle točke" so odpravljene—vaša postelja je sončno gorka povsod.

Prijetne električne odoje in plahte se perejo in čistijo enako lepo kot navadne odoje ali plahte. Edina razlika je v tem, da imate samo eno odojo za vsako postelj, ki jo je treba oprati in spraviti v posleni sezoni namesto tri ali štiri.

Že dolgo časa si obljudljate dobro noč spanja... zato storite nekaj še danes. Pojdite k vašemu trgovcu v bližnjo Edisonovo prodajalno in dobite podrobnosti o udobnosti pravega spanja.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Including Federal Tax

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU

ANGLEŠČINE IN SLOVENČINE STA

ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., January 28, 1948.

Weighty Problem for Senator Taft

A Washington woman had a problem, so she called the office of Sen. Robert A. Taft (R., O.) and said to one of the Senator's assistants:

"Mr. Assistant, choice meat is being sold right here in the District of Columbia to meat hoarders at \$2.50 a pound for deep freeze storage. Don't you and Mr. Taft (the Senator was not in) think that is—shall we say—a little teeny bit too much?"

The Assistant pondered and—"help us—is this what he came back with:

"The Senator feels that there are so many imponderables tied up with that question that it will have to be studied and weighed before he or his party come to a decision."

According to Funk & Wagnalls' Dictionary, "imponderable" means "without weight." Now Sen. Taft is going to "weigh" that which is "without weight." Maybe he can use the Republican "anti-inflation bill" for a balance on the scale. Surely, that is "without weight."

Since the Grand Old Party—GOP—is wooing the votes of youth, why don't the Republicans change their name to Grand Young Party—GYP?

T-H means Tough Handling for labor, PAC means Pick Another Congress.

Something to beef about: They're getting \$41.25 a hundred-weight for good to prime steers in Chicago.

The price of hogs is so high that only Congress can afford pork barrels.

A LOT LIKE A HEIFER CALF

No farmer would buy a heifer calf expecting to get milk from her right away. You know that you must feed her and care for her until she becomes a cow. Then comes the milk, cream and butter.

The average cooperative begins life pretty weak financially. Only after it is fed with patronage and cared for with loyal membership support, can it grow into a business that will reward the patrons with substantial savings and service.

Even in old and well-established cooperatives the members may decide to leave their savings in the business, accepting stock certificates as evidence of their increased investment. The savings are used to improve or enlarge facilities, to provide needed reserves or to otherwise increase its capital strength. CAPITAL still spells strength in the world of business in which cooperatives compete.

Some who would like to remove cooperative competition spread propaganda like this: "All you ever get out of that co-op is more stock certificates." The man who starts that kind of talk just wants to give your feed to his calf, and grow him a cow so he will get the cream and butter.

Consumers have furnished the patronage to grow some nice business for other people.—The Co-op Official, Marion, Ind.

News From Greece

An editorial note in a recent copy of the Athens Liberal Party newspaper, To Bima, drew our attention away, for a moment, from the current headlines about Greece: When arrested, the note said, "an unarmed Communist who had taken part in a demonstration before the Ministry of Health was found to have Communist leaflets in his pockets. Arraigned before the Special Military Tribunal of Athens, this Communist was sentenced to death, even though the public prosecutor had advised that the accused be given a prison sentence of only 10 years." We saw the same incident reported in three other non-Communist newspapers received from Athens. We do not, however, recall having seen a word about it in the dispatches from Athens to the American newspapers and wire services. (Suppose a comparable outrage had happened in Poland or Hungary. Would the whole American press have passed it up?)

Caution is the word for the reports from Greece appearing in such volume in our newspapers these days, particularly reports on guerrilla successes and failures. They are usually based on the handouts issued either by Foreign Minister Constantin Tsaldaris's royalist information office or by the fascist military clique. Since early last year, when two American correspondents made their way into the mountains and reported that there were no men from either Moscow or Mars with the guerrillas, the Greek army and the Greek political police have taken care that there shouldn't be any "other side of the story."

Last July 14, papers across the United States flashed big headlines about an invasion of Greece by an international brigade. The report later turned out to be a complete phony, cleverly planted by the Athens authorities, but, so far as is known, only the Denver Post protested to the wire services for handling the story as an authenticated fact.

Along the same line, it is interesting to note that the New York Times has sent A. C. Sedgwick back to Greece. Sedgwick is perhaps the most openly reactionary correspondent the Times has employed since Mr. Carney smeared the Loyalists from Franco's side during the Spanish civil war. It wasn't a coincidence, either, that the British in Greece, in January, 1945, chose Mrs. Sedgwick, a Greek by birth who comes from a banking

family of very conservative political views, to act as interpreter and guide for the Citrine mission.

Last spring, the European Sunday editor of the Times, Raymond Daniell, stopped off in Greece for a brief visit. Readers were suddenly presented with calm, sensible, well-founded dispatches from Athens. If this startled constant readers it also disturbed the Olympic serenity of the Times front office. Sedgwick was finally pulled out of Greece—he declined reassignment to another post—and was told that he would be sent back whenever Greece "ceased to be a controversial news spot." Dana Adams Schmidt, who succeeded Sedgwick after Daniell left, did an honest, capable job. Now Sedgwick is back in Athens. Can it be that Greece, under the Truman Doctrine, has ceased to be controversial? Or what?

(The Nation.)

Why Some of Us Criticize the Press

The "Wall Street Journal" objects to a college professor's blistering criticism of the American press. It says that "despite the faults of vulgarity, sensationalism and triviality that certainly can be found in many American publications," America has the best and freest newspapers in the world and that government control, or ownership, of the press would not remedy existing evils.

We agree with the "Journal." So far as we know, no one is advocating government ownership of newspapers.

What some of us object to is the way that a handful of rich men dominate American newspapers and practically tell the American people what they shall or shall not read.

It's no answer to say that the British press is little better and that the Russian press is worse. What we need in America is a really free press—papers which will give the people all sides of all questions.

We haven't anything like that today. How we are to get such a press remains a problem. It must be met and solved if we are to preserve the right kind of democracy in this country.—Labor.

Shoe Profits Triple

The International Shoe Company, which makes 11 per cent of all shoes worn by Americans, almost tripled its profits from \$3,488,000 in 1946 to \$14,002,000 in 1947.

THE MARCH OF LABOR

IN THE WIND

FROM THE NATION

DANNY PAYNE, a 19-year-old leader of a gang in Atlanta, Ga., which wrecked about 25 cars there during the holidays by releasing the brakes of those parked on hills. When arrested, Payne said, "I'm supposed to be one of the outstanding boy scouts in the country."

ED SULLIVAN, a columnist for the New York Daily News, who has been in Miami lately and has this to say about blood, sweat, and grapefruits: "New Yorkers, sunning themselves in Florida when the blizzard buried Manhattan, know how guilty Britishers felt who missed the London blitz."

REPRESENTATIVE THOMAS L. OWEN (R., Ill.) who, if PM quoted him correctly recently, has this prognostication to make: "If labor leaders and union men in convention voted to join in asking Congress to repeal the (Taft-Hartley) act, Congress would do so."

VIVIEN KELLEMS, a Westport, Connecticut, industrialist, who favors "an outright repeal" of the Sixteenth (income tax) Amendment to the Constitution.

DAVID A. A. OLSON, of Washington, D. C., who has entered a complaint for an injunction in a United States District Court to restrain Harry S. Truman, the Congress of the United States, and John Wesley Snyder from giving, allocating, or loaning (under the Marshall Plan) "a great portion of the public (the tax-payers') funds" to "certain foreign nations, many of which . . . can never repay a loan."

The authorities continue to investigate the recent attacks on non-Catholic places of worship. . . . Falangist instigators are known to have been among the attackers. . . . Without any doubt these attackers were inspired by the September Pastoral Letter of Cardinal Segura, (who) stated that . . . Protestant churches shall not be tolerated in Spain.—From a Madrid correspondent of Spanish News Letter.

"If (the report of the president's committee on civil liberties) should be forgotten as soon as possible."—The Mobile (Alabama) Press Register, November 9.

In Philadelphia, where Dennis Cardinal Dougherty has forbidden Catholics to attend, for the period of one year, movie theaters which continued to show "Forever Amber" over his objections, the Philadelphia Transit Company reports that "more copies of 'Forever Amber' were turned in than any other book in the history of Lost and Found."

"From the pulpits of every Catholic church in the city yesterday morning at least half of Pittsfield's citizenry was advised to vote 'No' on the referendum question of proportional representation."—The Berkshire Evening Eagle (Pittsfield, Massachusetts), November 3.

"Radio has no apologies to make for giving to its listeners the best service extant. The trouble is the public doesn't know it."—From an editorial in Broadcasting, November 24.

A musical version of "Pride and Prejudice" is being planned by M-G-M.

Anton Refregier, painting a mural in a San Francisco post office, has been ordered by the Public Buildings Administration to eliminate from his design a projected portrait of Franklin D. Roosevelt. In addition, Refregier was told to take out a banner celebrating the eight-hour day. "The eight-hour day is controversial," the Public Buildings Administration said.

The October, 1947, Fortune poll reports that more than 50 per cent of the American people (47,000,000 adults) are prejudiced against Negroes, Jews and Catholics.

Britain has contracted to buy 70 million pounds of tobacco a year from its African colony, Southern Rhodesia, or more than three times the amount bought last year.

Britain has always been a big buyer of American tobacco, but has bought none of it since last fall.

Big Construction

American industry expects to spend \$4,100,000,000 on new plants and equipment in the first three months of 1948, Washington officials' report.

Public and Private Taxes

Public attention is directed toward the Truman budget, which calls for a levy of \$39½ billion upon the American people.

That, of course, is a lot of money. It will require some sacrifice on the part of all but the rich.

However, we still are more concerned about the taxes that are levied upon us by private authorities. In this case, however, the levies are not called "taxes," but "profits."

It would be an easy matter for the great majority of Americans to pay whatever is necessary to support their government if they received the full value of the product of their toil. Taxes levied by the government would not be burdensome if it were not that working people are robbed beforehand by methods that are perfectly legal.

No matter how heavily the government spends—and it is quite possible that it costs us more than it should to be governed—of basic importance is the tax levied by the big corporations. It is that tax that the people should be determined to abolish, not only because it is costly but because it serves private privilege and not the public welfare.

Of course a new economic system would be necessary to keep production high without the incentive of private profit. Our economy would have to be controlled; our production would have to be regulated by service rather than ownership. In short, we would have to abandon capitalism and inaugurate a system of democratic Socialism.

But who should want to save the old order—except the few who are its beneficiaries?

Mr. Truman offers three reasons for the adoption of this budget:

1. To head off totalitarian rule in Western Europe.

But capitalism is heading this nation toward the totalitarian control of monster corporations.

2. To maintain an armed force for America's security.

But the security of Americans is being undermined by inflation and class strife within our own land.

3. To strengthen the foundation of our democracy the happiness of our people.

But democracy is being destroyed by class controls and happiness by economic insecurity.

And there we have another reason why high taxes are burdensome. It's that the profit economy isn't able to deliver the good things that those taxes are intended to buy.—Reading Labor Advocate.

Kidding the Public

General Electric recently reduced its prices by 5 per cent. GE and Armour and hundreds of other big corporations are spending millions upon millions of dollars to kid the public as to their real earnings.

GE and the packers frequently tell the public—we took in so many dollars, but we made only one penny per dollar. That sounds good—so they think—until investigation discloses that the one cent income per dollar actually meant from 10 to 30 per cent profit on the money they actually have invested.

A good question to ask is why these corporations don't tell the truth—not half the truth.

DON'T HIDE YOUR HEAD

The ostrich is a funny bird. It hides its head in the sand and waves its tail feather like a palm tree. But it doesn't fool anybody.

And the same can be said for any cooperative that believes it is safe as long as it hides its head from the facts of economic life. It is in just as much danger of being stripped of all its plumage.

If this ever had to be demonstrated, Representative Ploeser and his small business committee in Washington did it. But if the cooperatives pull their heads out of the sand and come up for light soon enough, maybe Mr. Ploeser will have done the farmers of this union a service. He will have unified the cooperatives on a single issue. That issue is the preserving for farmers of the right to run their own cooperative enterprise; as any other partnership or individual business is run.

There is no sense in our kidding ourselves. Cooperatives in the past have been of as many breeds and colors as Kilkenny cats. Some were good back fence scrappers, while others were petting into "economic respectability." They almost forgot they were cooperatives set up, not to ape big business, but to render service to farmers and patrons.

Some circles felt that they were safe from attack by the National Tax Equality Association and the sundry other big business propaganda associations. They thought co-op enemies were only after the consumer co-ops, only after the upstarts, only after the "big, bad cops."

The index is now 65 per cent above the 1935-39 average and 67 per cent above August, 1939. It disclosed that a further rise during November in the "consumers' price index," brought living costs for the average worker's family to a "new all-time high."

The index is now 65 per cent above the 1935-39 average and 67 per cent above August, 1939, the month prior to the outbreak of war in Europe.

For foods alone, which make up the bulk of the housewife's budget, the increase has been 103 per cent over the 1935-39 average; 116 per cent over August, 1939, and 38 per cent over June, 1948.

Living Costs Rise in November; Foods Now 67 Per Cent Over Level of August, 1939

A new Department of Labor cost of living report, issued showed why housewives grow gray. It disclosed that a further rise during November in the "consumers' price index," brought living costs for the average worker's family to a "new all-time high."

The index is now 65 per cent above the 1935-39 average and 67 per cent above August, 1939, the month prior to the outbreak of war in Europe.

For foods alone, which make up the bulk of the housewife's budget, the increase has been 103 per cent over the 1935-39 average; 116 per cent over August, 1939, and 38 per cent over June, 1948.

One reason for that, Royall said, is that the United States is to feed not only the people of its "zone" of Germany, but also take over from Britain half the job of feeding the people in its zone. Britain says it can't afford the expense.

The \$1.1 billion for feeding Germany and Japan is in addition to the cost of maintaining our armies in those countries, and the \$397 million "stop-gap relief" for Europe.

Our military occupation of Germany and Japan is an expensive proposition. In the "fiscal year" 1948, Army Secretary Kenneth G. Royall told Congress it will cost Uncle Sam the "thought-provoking sum" of \$1.1 billion just to feed Germans and Japs.

One reason for that, Royall said, is that the United States is to feed not only the people of its "zone" of Germany, but also take over from Britain half the job of feeding the people in its zone. Britain says it can't afford the expense.

The \$1.1 billion for feeding Germany and Japan is in addition to the cost of maintaining our armies in those countries, and the \$397 million "stop-gap relief" for Europe.

One reason for that, Royall said, is that the United States is to feed not only the people of its "zone" of Germany, but also take over from Britain half the job of feeding the people in its zone. Britain says it can't afford the expense.

The \$1.1 billion for feeding Germany and Japan is in addition to the cost of maintaining our armies in those countries, and the \$397 million "stop-gap relief" for Europe.

One reason for that, Royall said, is that the United States is to feed not only the people of its "zone" of Germany, but also take over from Britain half the job of feeding the people in its zone. Britain says it can't afford the expense.

The \$1.1 billion for feeding Germany and Japan is in addition to the cost of maintaining our armies in those countries, and the \$397 million "stop-gap relief" for Europe.

One reason for that, Royall said, is that the United States is to feed not only the people of its "zone" of Germany, but also take over from Britain half the job of feeding the people in its zone. Britain says it can't afford the expense.

The \$1.1 billion for feeding Germany and Japan is in addition to the cost of maintaining our armies in those countries, and the \$397 million "stop-gap relief" for Europe.